M. TURHAN TAN'IN

Müessesemiz tarafından çıkarılan en son eserleri

Hurrem Sultan	150 Kr.
Kadın Avcısı	100 »
Tarihî Musahabeler	75 »
Tarihte Türkler için söylenen büyük sözler	25 »

— CUMHURİYET MATBAASI —

Cumhuriyet

İSTANBUL — CAĞALOĞLU

17 nci yıl sayı: 5907

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve matbaa kısmı: 24299 - 24290

Pazartesi 20 ikincikânun 1941

Muhtıralı ve haritalı ceb takvimi

TAKVİMİ RAGIB

Tertib eden: Mahmud Ragıb Uluğ

1941

18 inci yılı çıktı.

En mükemmel, en doğru takvim malûmatı, herkes için lâzım mütenevvi bilgiler, muhtıra vesaire...

Cildli olarak fiatı 40 kuruş.

KANAAT KİTABEVİ

Türk mevcudiyetinin kahraman koruyucusu ordumuza mütemadiyen genc ve güzide subaylar ilâve eden Harbiyenin şanlı alayı, azim ve iradesi kadar metin adımlarla merasime giderken...

Kördöğüşü

Yirminci medeniyet asrında bütün hakikatleri hiçe sayarak ileri götürülen bir harbin köşelerde pusu kuran şekavetlerden farkı olmıyacağı acaba ne zaman takdir olunacak?

Onun o feci mahiyetini takdir etmek mevki ve mecburiyetinde bulunanlar doğru yola dönmedikçe insanlığın mütebaki kısmı için varkuvvetile kendisini müdafaa etmekten başka yapacak bir şey yoktur. Mütearrız elbette bir gün yıkılacaktır.

Journal de Genève'de okuduğumuza göre Amerikada infiradcı şeflerinden biri sayılan M. Wheeler bu gidişle memleketinin harbe sürükleneceğine aid endişelerini izhar ederek ondan evvel hiç olmazsa bir kere daha sulh imkânlarının aranılmasını temenni eylemiştir. M. Wheeler'e göre 1917 de Avrupaya ikraz olunan dolarların peşinden koşulmuştu. Şimdi ise sanki verilen harb malzemesinin arkasından koşuluyor gibi geliyormuş insana. Şu hale göre M. Wheeler kongre M. Ruzvelt'in cür'etkâr lâyihalarını müzakereye başlamadan evvel devlet reisinin diplomatik bir teşebbüsile harbin durdurulması hakikaten imkânsız mı olduğu hakkında bir kanaat elde eylemesini ve bu maksadla M. Ruzvelt'in muhariblerin sulh gayelerini öğrenmesini istiyor. Münakaşaya zemin hazırlamış olmak için bizzat M. Wheeler, kendi fikrine göre, âdil bir sulhun tesisine hizmet edeceği kanaatile sekiz teklif ileri sürüyor. Vilson'un on dört maddesi gibi bir şey.

M. Wheeler'e göre âdil bir sulh ancak şu esaslara istinad edebilir: Müstakil Polonya ve Çekoslovakyanın yeniden tesisi, Holandanın, Norveçin, Belçikanın ve Danimarkanın tahliye ve tahlisleri, Alzas - Loren'in Fransaya, eski müstemlekelerinin Almanyaya iadesi. Amerikan infiradcısı bunlara ilâveten Süveyş kanalının beynelmilelleştirilmesini, bütün memleketlerde ırkî ve dinî ekalliyetlerin himayesini, tamirat ve tazminat iddialarından feragati ve silâhların tahdidini tavsiye ediyor.

İşte Reis Ruzvelt'in siyasetine muarız olan Amerikalı bir şahsiyetin sulh için düşündüğü şartlar. İsviçreli gazete bunları Amerikan efkârının ne halde bulunduğunu göstermesi itibarile çok **ehemmiyetli** buluyor. Filhakika Amerikada Cumhur Reisine muhalefet eden infiradcıların reisi de böyle düşünürse netice itibarile bütün Amerikan efkârı **totaliterlere muhalefette** Ruzvelt'le beraber sayılmakta hata olmıyacaktır. Çünkü mihver cephesi yukarıki şartların yerine getirilmesi şöyle dursun, bilâkis elinden gelebildiği müddetçe onları **yıkmağa** çalışmak için harbediyor.

Bununla beraber muharib iki taraf şimdiye kadar sulh gayeleri hakkında sarih hiç bir şey söylememişlerdir. Zaman zaman herhangi bir mecburiyetle bu mevzua temas olunduğu zaman umumi sözlerle iktifa olunuyor. Hiç bir taraf sarih ifade ile bağlanmak istemiyor. Harb gayesi olarak Almanyanın kendisini çevreleyen kayıdlardan kurtulmak istediğini biliyorduk. İngilterede ise hiç bir zaman Alman milletinin imhası düşünülmediği mükerreren söylenmiştir. İşte Amerikan efkârının taleb ettiği asgari sulh şartları da makul ve mantıkî olarak yukarıda yazılan şekildedir. O halde harb niçin devam ediyor ve neden dolayı sulh imkânlarına avdet olunamıyor? İsviçreli gazete bunun adına (karanlıkta harb) adını takmıştır ki biz (**körd öğüşü**) tabirile ifadesini daha muvafık bulduk.

Mihvere göre bir takım milletlerin hürriyet ve istiklâl haklarına hatime çekmek maksadını takib ediyor görünen harb, dayanılan kuvvetler nekadar büyük olursa olsun hiçbir zaman bu gayeyi temine muktedir olamaz. Bu milletler mağlûb olsalar ve şimdilik, yani pek muvakkat bir zaman için, esaret altına

YUNUS NADİ

[Arkası sahife 5 sütun 4 te]

Hitler'le Mussolini buluşuyor

İkisi de hükûmet merkezlerinden hareket ettiler

Hitler'in hedefi İngiltereyi Akdenizde mağlûb etmekmiş!

Mülâkatta Fransız şeflerinin de bulunacağına dair rivayetler

Londra 19 (a.a.) — Sunday Dispatch gazetesinin verdiği malûmata göre, Hitler, İngiltereye karşı bir istilâ teşebbüsüne girişmeden evvel bir hücum planı hazırlamak üzere Mussolini'yi Almanyaya çağırtmıştır.Mülâkatın önümüzdeki yirmi dört saat içinde Münih veya Salzburgda vukuu muhtemeldir. Mülâkat, Hitler'in İtalyadaki nüfuzunun genişlediğine dair yeni bir delil sayılmaktadır.

Ayni gazeteye göre Hitler'in hedefi İngiltereyi,, evvelâ Akdenizde mağlûb etmektir. Alman tayyarelerini Sicilyada yerleştirerek Akdenizi ikiye bölmek, Hitler'in eski hulyasını canlanırmaktadır.

[Arkası sahife 5, sütun 4 te]

İNGİLİZLER Sudanda Kasala kalesini geri aldılar

İtalyan kıtaatı ric'at ediyor

Bir İngiliz askerî heyeti Habeşistan içinde ordu hazırlıyor

Kahire 19 (a.a.) — İngiliz umumi karargâhının tebliği:

Libyada vaziyette değişiklik yoktur.

Sudanda kıt'alarımız, Kassalayı yeniden işgal etmişlerdir. Birkaç hafta süren bir müddet zarfında şiddetli keşif harekâtile, kıt'alarımız, kendileri pek az zayiat vererek, düşmana her gün o derece zayiat verdirmişlerdir ki düşman şimdi Kassalada ve civarındaki kuvvetli mevzilerini tahliye mecburiyetinde kalmıştır. İtalyan kıt'aları, bu cephe boyunca ricat etmekte ve seyyar müfrezeler tarafından takib olunarak iz'ac edilmektedir.

Metemma mıntakasında Gallabat'ın şarkında faal keşif kolları harekâtı devam etmektedir.

Kenyada kayda değer bir şey yoktur.

Habeşistan içinde hazırlanan ordu

Kahire 19 (a.a.) — Umumî karargâh tebliği: Libyada vaziyet değişmemiştir.

Sudanda kıtaatımız Kassalayı işgal etmiştir. Düşman civardaki kuvvetli mevzilerini tahliye etmek mecburiyetinde kalmıştır. İtalyanlar bütün cephe boyunca ricat etmektedirler.

[Arkası sahife 5 sütun 5 te]

GENE Mİ TEHDİD?

Türkiyeye gelmek üzere...

Mihver devletleri, Bulgaristan ve Yugoslavyaya birer nota vereceklermiş!

Maksad bizim, deniz ve hava üslerini ele geçirmekmiş!

Londra 19 (a.a.) — Müstakil Fransız ajansı bildiriyor:

Reynold Newsin diplomatik muharrirlerinin zannettiğine göre İtalyayı tam bir hezimetten kurtarmak için Hitler'le Mussolini'nin hazırladığı mülâkat, Yugoslavyaya ve Bulgaristana birer ültimatom vererek Alman ve İtalyan kuvvetlerile evvelâ Yunaistana, sonra da Türkiyeye hücum etmek için Alman kıtaatının serbestçe bu memleketlerden geçmesine müsaade edilmesini istemektir.

Bu hareketin gayesi Karadenizde ve Türkiyenin Akdeniz sahillerinde bulunan deniz ve hava üslerini ele geçirmektir.

[Arkası sahife 5, sütun 5 te]

Yunanlılar Avlonya'yı bombaladılar

Asker dolu bir İtalyan vapurunun daha battığı anlaşıldı

Atina 19 (a.a.) — Atina ajansı bildiriyor:

Bahriye Nezareti 29 kânunuevvel 1940 tarihinde öğleden evvel korvet kaptanı Mişel Hacıkonstandinin kumandasındaki «Proteus» Yunan denizaltı gemisinin

[Arkası sahife 5, sütun 1 de]

Sıkı denizaltı harbine rağmen

İngiltere gene, 1939 daki ticaret filosunun % 97 sine sahib!

Londra 19 (a.a.) — Deniz Ticaret Nezaretinin parlamento müsteşarı Sir Arthur Salter ,Amerikan gazetelerinin muhabirlerine beyanatta bulunarak, zayiatına rağmen, İngilterenin halen, 1939 daki vapurlarının tonilâto mecmuunun yüzde 97 sine malik olduğunu söylemiştir.

Maamafih Salter İngilterenin dışardan bu sene silâh, vapur ve tayyare getirtmek ihtiyacında olduğunu bildirerek şunları ilâve etmiştir:

«— Neticede, kaybettiğimiz vapurların yerine başkalarını ikame etmek ve bu arada yardım görmek ümidi olduğundan istikbale itimadla bakabiliriz.»

Renkli haritamız

Bugün 6 ncı sahifemizde

«Cumhuriyet» aziz okuyucularının Akdeniz, Balkanlar, Libya hâdise ve hareketlerini toplu bir şekilde tetkik edebilmeleri için hususi itinalarla müteaddid renkli bir harita hazırlatmıştır. Tam sahife halinde kesip saklamak mümkün olan haritamızı bu gün altıncı sahifemizde bulacaksınız.

Spor

Dün havanın muhalefeti dolayısile lik maçlarının bir kısmı yapılamamış, yalnız Şeref stadındaki müsabakalar oynanmıştır. Beşiktaş Süleymaniyeyi 6 - 0, Vefa Beykozu 5 - 1 yenmiş, Topkapı - Kasımpaşa maçı da tatil edilmiştir. Bundan başka Sakarya koşusu yapılmış, Halkevlerinde de muhtelif müsabakalar icra edilmistir. Yukarıki resim, Sakarya koşusuna iştirak eden atletleri koşarlarken göstermektedir.

Dünkü spor hareketlerine dair tafsilât 4 üncü sahifemizdedir.

Churchill'in son eseri: Büyük Muasırlar

BU FEVKALÂDE SERİNİN İLK YAZISI: ROOSEVELT

Churchill ve Eserleri

[İngiliz Başvekili Winston Churchill yalnız diplomat ve bugünkü harbin büyük idarecilerinden bir devlet adamı olarak değil, intıbaları ve hükümleri fevkalâde kuvvetli bir muharrir olarak da meşhurdur. Mühim bir kısmı politikaya taallûk eden yazılarında realist görüşleri, fikirlerini pervasız ve azimle müdafaa edişi ateşin mizacının hem kudretini, hem hususiyetini teşkil eder.

Churchill, Türk karii için pek de meçhul bir sima değildir. 914 harbine dair ve «Dünya buhranı» adını taşıyan hatıraları, birkaç sene evvel üstadımız Ömer Rıza kalemile aslından tercüme edilerek «Vakit» refikimizde neşrolunmuştu.

Büyük diplomatın, şimdiki harb felâketine takaddüm eden yıllarda neşrettiği «Büyük muasırlar» isimli tetkikler silsilesi ise bütün dünya fikir âleminin rağbetini toplamış yazılardır. Churchill bunlarda, bir kısmı hâlâ dünya mukadderatını idare etmekte olan bellibaşlı şahsiyetleri cidden istisnaî bir müşahede aydınlığı içinde etüd ederek birçokları üzerinde, isabeti bugünkü hadisatla sabit olmuş bulunan şayanı dikkat hükümlere varmıştır.

Bizzat tarih tarafından teyid olunan bu mütalea ve kanaatler serisini muhterem karilerimize okutmak imkânını bulmaktan derin bir zevk duyuyoruz.

Arasında Her Hitler de bulunan eserin neşrine, Birleşik Amerika Cumhuriyetleri reisi M. Franklin Roosevelt'e dair yazılarla başlayoruz.]

Bugün 3 üncü sahifemizde

Ruzvelt bugün yemin edecek

Amerikan sabık Londra elçisi diyor ki:

"İngiliz milletinin maneviyatı çok yüksektir ve İngiltere mağlûb olmıyacaktır,,

Vaşington 19 (a.a.) — Roosevelt'in Birleşik Amerika devletleri reisliğini üçüncü bir devre için resmen deruhde etmesi merasimi yarın icra edilecektir.

Bu münasebetle Roosevelt nispeten kısa bir nutuk söyleyecektir. Nutuk 12 dakikadan fazla sürmiyecektir.

Roosevelt'in hususî kâtibi Early, reisin son nutuklarında fikirlerini mufassalan izah ettiğini ve bunun için yarın merasimde söylenecek nutkun kısa olacağını bildirmiştir.

Amerikanın eski Londra sefirinin mühim bir nutku

Nevyork 19 (a.a.) «Havas» — Amerikanın İngilteredeki sabık büyük elçisi Kennedy, dün akşam radyoda söylediği nutukta, İngiltereden avdetindenberi maruz kaldığı yabancı hücumları protesto ettikten sonra İngilterenin mağlûb olacağını hiç bir zaman söylemediğini beyan eylemiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

«— İngiliz milletinin maneviyatı çok yüksektir. Dunkerque'in arkasından Fransız hezimeti vuku bulduğu zaman İngilterenin vaziyeti acınacak bir halde idi. İngiltere müdafaasızdı. Avrupanın mukadderatı İngiliz adalarının fethine bağlıydı. Fakat Almanlar maksadlarına ulaşamamışlardır.»

[Arkası sahife 5 sütun 2 de]

Mrl. Petain M. Laval'le barıştı!

Bu mülâkatın yakın neticeleri bekleniyor

Vichy 19 (a.a.) — Havaş ajansı bildiriyor:

Resmen tebliğ edildiğine göre, Mareşal Petain dün Laval'le buluşmuştur. Bu görüşme esnasında Laval'in istifa ettiği 13 birincikânun hâdiselerini intac eden suitefehhümler ortadan kalkmıştır.

Hükûmet mahfilleri, Petain - Laval görüşmesi hakkında hiç bir tefsirde bulunmamaktadır. Fakat iyi haber alan mahfiller, bu görüşmenin yakında siyasî aksülâmelleri olacağını söylemektedir.

Görüşme, Allier eyaletinde bir şatoda vukua gelmiştir.

Paris 19 (a.a.) «d.n.b» — Petain - Laval görüşmesinden sonra, Mareşal, hususî trenle Vichy'ye, Laval de otomobille Parise dönmüştür.

Maltaya hücum sıklaşıyor

Dün ve evvelki gün !! Alman tayyaresi düşürüldü

Almanya ve İngiltere üzerine hava taarrzuları hemen hemen durdu

Malta 19 (a.a.) — Bugün Alman tayyareleri Malta üzerinde muhtelif keşif uçuşları yapmışlardır. Devriye tayyarelerimiz bunlardan muhakkak olarak beşini düşürmüşlerdir. Bundan başka birçoklarına isabetler kaydedilmiştir. Hattâ bir müddet sonra Alman tayyareleri kaybolan tayyarelerinin enkazını görmek veya rakiblerini aramak üzere Malta adası etrafında muhtelif cevelânlar yaptıkları görülmüştür.

Kahire 19 (a.a.) — Tebliğ:

Malta, dün, Junkers - 88 tayyarelerinden mürekkeb büyük bir düşman teşekkülü tarafından şiddetli bir hücuma hedef teşkil eylemiştir. İngiliz hava kuvvetleri tesisatına, ciddî mahiyette olmıyan hasar ika olunmuştur. Avcılarımız, karşılarındakilerin adedce çok faik bulunmasına rağmen düşmanı karşıla-

(Arkası sahife 5 sütun 6 da)

Birkaç söz

Churchill'in en kuvvetli tarafı

İngiliz Başvekili Churchill'in en kuvvetli tarafı, milletine karşı samimilikte ve açık sözlülükte gösterdiği harikulâde cesaretidir. Son nutkundan aldığım şu parçayı beraberce okuyalım:

«— Sizlere üzerinde yürüdüğünüz yolun kolayca geçilebileceği gibi bir vaidde bulunamıyacağım. Karşımızda birçok tehlikeler görüyorum. Bunların, aralarından geçtiklerimiz kadar büyük olacaklarını iddia etmiyeceğim, fakat ne olursa olsun bunlar da mühim tehlikelerdir ve herhangi bir ihmal yüzünden bizler için öldürücü bir mahiyet alabilirler. Önümüzde aylarca müddet şehirlerimizin, sınaî mıntakalarımızın bombardımanlara maruz kalacağını bir hakikat olarak kabul edebiliriz. Bir hakikat ki ayni şekilde mukabele edemeksizin tahammül etmek ıstırarındayız. Önümüzde ıstırablar ve ağır imtihanlarla dolu bir ati var. Bu atiyi düz yollarla mestur görenler ve hayatlarımızın çok müthiş dakikalarla karşılaşacağını inkâr edenlerle ayni fikirde değilim. Fakat neticenin ne olacağı hakkında en küçük bir şüphe bile beslemiyorum.»

Bu sözlerin manası ve üslûbu, bize, mes'uliyetten kaçan kukla bir devlet adamı karşısında bulunduğumuz hissini vermekten çok uzaktır. Satırlar arasından bilâkis milletinin bütün yükünü sırtında taşıyan, fakat milletini gözü bağlı yürütmek istemiyen aydın bir insanın zaruri endişelerini seziyoruz.

Dava, Churchill'in şahsî davası değildir. Öyle olsaydı, halktan her şeyi gizlemeğe çalışır, «Benden sonra tufan!» diyerek bildiğini okuyabilirdi. Dava İngiliz İmparatorluğunun müşterek davasıdır. Churchill bu davada üzerine yüklenilen ağır vazifeyi memnuniyetle kabul ettikten sonra, bir an eksilmiyen bir imanla onu başarmağa çalışırken İngiliz milletini daima uyanık ve tetikte bulundurmayı da ihmal etmiyor.

Devlet adamlarının hayatını, didik didik eşeleyen tarih, bu gibilerinde şüphesiz pek kusur bulamaz.

N.

Yunan mukadderatını büyük bir ehliyetle zafere götürmekte olan Yunan Başvekili Metaksas, Başkumandan General Papagos ve diğer ricalile bir arada...

Yunan - İtalyan

Yunan Beyaz Kitabı

— 6 —

Bir sabaha karşı verilen İtalyan ültimatomu

Enerjik Elen Başvekili Metaksas bu notayı okuduktan sonra şu tarihî cevabı verdi:

"Fakat bu bir ilânı harbdir!,,

Beyaz Kitabın, 178 ilâ 183 numaralı vesikaları ihtiva eden üçüncü kısmı, İtalyan elçisi tarafından, Yunan Başvekiline, 28 teşrinievvel 1940 gecesi, sabaha karşı saat üçte tevdi edilen ültimatomla başlayor.

Bu ültimatomun metni şudur:

Yunanistana isnad edilen hareketler

«İtalya hükûmeti, şimdiki ihtilâf esnasında, müteaddid defalar, Yunan hükûmetinin, yalnız normal sulh ve iki millet arasındaki iyi komşuluk münasebetlerine değil, ayni zamanda Yunan hükûmetinin, bitaraf devlet sıfatile, uhdesine terettüb eden kat'i vazifeye mugayir bulunan hattı hareketini tayin etmek mecburiyetinde kalmıştır. Müteaddid defalar İtalya hükûmeti, Yunan hükûmetini bu vazifeleri ifaya davet ve bunların sistematik bir surette ihlâl edilmelerini protesto etmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu ihlâl keyfiyeti Yunan hükûmetinin, kendi kara sularının İngiliz filosu tarafından, harb harekâtı esnasında kullanılmasına, İngiliz hava kuvvetlerinin mühimmat tedarik etmelerini teshil, ve İtalyanın zararına olarak, Yunan takımadalarında, askeri bir istihbarat servisi ihdasına muvafakat eylemesine binaen çok vahim şeydi.

Yunan hükûmeti İtalya tarafından yapılan müteaddid diplomatik teşebbüslere mevzu teşkil etmiş olan bu hâdiselere vâkıftır. Yunan hükûmeti - ki hattı hareketinin vahim netayicini idrak etmesi icab ederdi - kendi bitaraflığını muhafazaya matuf herhangi bir tedbir almak suretile mukabelede bulunmamış, bilâkis İngiliz müsellâh kuvvetlerine teshilât göstererek ve İtalyanın düşmanlarile mesai birliği yaparak faaliyetini teksif etmiştir. İtalya hükûmeti bu mesai birliğinin Yunan hükûmeti tarafından askerî, bahrî ve havaî mahiyette anlaşmalarla tespit edilmiş olduğunu ispat eden delâile malik bulunmaktadır.

Yunan hükûmeti, İtalya aleyhine müteveccih hareketin İngiltere tarafından Yunanistana verilmiş ve onun tarafından kabul edilmiş olan garantinin cezasından olduğunu tahminle iktifa etmiyerek Yunan hükûmetinin İtalya ile harb halinde bulunan devletlere, kendi arazisinde mühim sevkulceyşî noktalar vermek taahhüdünde bulunmuş olduğunu, bu meyanda, Tsalya ve Makedonya hava üslerinin bulunduğunu ve bunların Arnavudluk arazisi üzerine yapılacak bir taarruzda kullanılacağını bildiğini beyan eder.

Artık İtalya müsamaha edemezmiş!

İtalya hükûmeti, Yunan hükûmetinin

SON HABERLER

Siyasî hamal

Tehdid ve mukavemet

Fransanın Alman tazyikına karşı takib edeceği hattı hareket hakkında yeni haberler gelmedi ve Fransanın kararı henüz anlaşılmadı. Fakat Fransa ile Almanya arasında başlıyan bir mücadele vardır. Ve bir taraftan Almanya, Fransayı büsbütün avcunun içine almak ve Fransayı kendi emelleri için kullanmağa uğraştığı halde, diğer taraftan Fransa, Almanyanın kabzasına düşmemek ve demokrasi cephesine mev'ud olan zaferin neticesinden mahrum olmamak için Almanyaya mukavemet ediyor.

Almanyanın hattı hareketile Fransanın vaziyetini aydınlatan iki ipucu var ki bunlardan istifade ederek Almanya - Fransa münasebetlerinin istikametini tayin etmek mümkündür.

Bu ipuçlarının birincisi almanca Nasyonal Zeytung'un yazdığı yazıdır. Bu yazıya göre, Fransa, son bir fırsat karşısındadır. Fransaya düşen vazife, hakiki vaziyetini gözönünde tutarak bu fırsatı kaçırmamak ve Almanya ile teşrikî mesai siyasetine sımsıkı sarılmaktır. Aksi takdirde Fransa yeni felâketlerle karşılaşacaktır.

Alman gazetesinin bu tehdidi gayet sarihtir ve Fransanın Alman taleblerine baş eğmediği, Almanyanın arzu ve iradesine göre hareket etmediği takdirde bütün Fransanın işgal edileceğini ve Almanyanın Fransaya bütün kuvvetile yükleneceğini anlatıyor.

Alman düşüncesinin bu mahiyette olduğu esasen malûm olduğu için Alman gazetesi bu sözlerile Fransayı bir kere daha tehdid etmiş oluyor.

Buna mukabil Fransanın ne düşündüğünü de bir Fransız gazetesi anlatıyor. Echo de Paris gazetesinin neşrettiği bir yazıdan anlaşıldığına göre, Fransanın bütün ümidi, Amerikanın demokrasi davasına yapacağı yardımdadır.

Bu yüzden Fransız gazetesi, Amerikanın bir takım müzakereler ve münakaşalarla uzun uzadıya meşgul olarak yapılacak işi geciktirmemek lâzım geldiğini anlamak için Fransanın halinden ibret almasını tavsiye ediyor.

Fransız gazetesi, Amerikanın dikkatini, Fransanın haline ve başına gelenlere çevirmekle, Fransızların ne düşündüklerini ve ne umduklarını çok güzel anlatmıştır.

Bugün ortada bir İngiltere var ki, tecavüz siyasetine bütün kuvvetile mukavemet etmektedir. Bu mukavemetin sarsılmaması, belki kuvvetlenmesi Amerikanın elinde olduğuna ve Avrupa milletlerinin hürriyet ve istiklâli İngiliz mukavemetinin tecavüze galebe çalmasına bağlı olduğuna göre, Amerikadan beklenen şey, yardımını bir an evvel yetiştirerek Avrupayı tecavüzden kurtarmasıdır.

Yani Fransada hüküm süren ruh, tecavüz siyasetine boyun eğmemek ve bu siyasetin tazyikından bir an evvel halâs bulmaktır.

Bununla beraber Fransız hükûmetinin Alman talebleri karşısında ne karar verdiğini henüz bilmediğimizi unutmamak lâzımdır.

Habeş harbi ciddileşti:

Habeşlilerin memleketlerini İtalyan istilâsından kurtarmak için giriştikleri mücadelenin ciddî bir mahiyet aldığı anlaşılıyor.

Bu kere memleketlerinden kaçan ve Sudana iltica eden Habeşliler, askeri talim ve terbiye görerek yeni silâhlarla cihazlanmışlar ve Habeş hududu önünde toplanmağa başlamışlardır.

Bundan başka geçen temmuzda Habeşistan dahiline giren ve bilhassa Tana gölünün etrafında bir karargâh kuran bir İngiliz askeri heyeti Habeş kabilelerini toplıyarak bunlara askeri terbiye vermekle meşgul olmuş ve İtalya ile yeniden harbe girmek istiyen bu Habeşlilerin de modern silâhlarla teçhizine ehemmiyet verilmiştir.

İtalyanlar bu İngiliz heyetini yakalamak için her çareye başvurdukları halde Habeşlilerin İngilizlere yardımı dolayısile buna imkân bulamamışlardır ve bu yüzden İngilizlerin burada kurdukları karargâh mütemadiyen büyümüştür.

Eski Habeş İmparatoru Haile Selâsiye'nin Sudana geçmesi üzerine bu faaliyet büsbütün genişlemiş ve böylece Habeşlilerin kurtuluş harbi tam manasile ciddî bir mahiyet almıştır.

Bu yüzden önümüzdeki günlerde Habeş cidali hakkında dikkate değer haberler gelmesi beklenir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Yeni Amerikan üsleri

Vaşington 19 (a.a.) — Hariciye Nazırı Hull, dün beyanatta bulunarak Amerikanın Saint - Lucie adasında bir üs tesis edeceğini bildirmiştir.

Saint - Lucie, Karaib denizinde Martinik'e yakın bir adadır.

Münakalât Vekili

Aydında tetkiklerde bulunarak İzmire avdet etti

Aydın 19 (a.a.) — Münakalât Vekili Cevdet Kerim İncedayı refakatindeki zevat ile dün buraya gelmiştir. Münakalât Vekili partide bir müddet dinlendikten sonra istasyon binalarını, posta telgraf idaresini ve yeni yapılan parti binasını gezmiştir.

Cevdet Kerim İncedayı parti tarafından Orduevinde şerefine verilen ziyafette hazır bulunduktan sonra İzmire dönmüştür.

Çinde dahilî harb tehlikesi

Çan Kay Şek ve komünist ordusu arasında gerginlik

Çunking 19 (a.a.) — Reuter:

Çin komünist ordusuna karşı alınan tedbirler hakkında neşredilen resmî tebliğ, Çunkingde büyük bir heyecan doğurmuştur. Esasen birkaç gündenberi, komünist kıt'alarile mizamî kıt'alar arasında bir anlaşmazlık olduğu hakkında burada şayialar dolaşmakta idi. Çin hâdiseleri ile alâkadar bütün devletlerin Çindeki mümessilleri, vaziyetin inkişafını büyük bir dikkatle takib etmektedir.

Komünist gazetesi, bugünkü nüshasında, iki ordu arasında müsademeler olduğu hissini veren resmî tebliğin metnini neşretmiştir.

Hükûmetin resmî organı olan Central Daily News gazetesi, hükûmetin aldığı tedbirlerin siyasetle hiçbir alâkası bulunmadığını yazmakta ve hâdisenin yakında kapanacağını tahmin eylemektedir.

JAPONYADA

Hükûmet, Amerikaya karşı tedbirler için mütemadî içtimada...

Tokyo 19 (a.a.) — Stefani ajansından:

Başvekil Konoye ile diğer hükûmet erkânı ve ordu şefleri arasında bu gün iki saat süren bir müzakere yapılmıştır.

Japonyanın yeni Amerika sefiri Nomoura ile yeni Berlin sefiri Ochima da bu içtimada hazır bulunarak dünya vaziyeti karşısında milli siyaset hakkında geniş ve tam olarak yapılan noktai nazar teatisine iştirak etmişlerdir.

Tokyo 19 (a.a.) — Reuter ajansından:

Uzaksarktaki tehlikeli vaziyeti gözden geçiren Time and Advertiser ismindeki Japon gazetesi bu gün Amerikanın diğer milletlerin vaziyetini anlamak için daha büyük bir gayret sarfetmesi lâzım geldiğini yazmaktadır.

Gazete şunları ilâve etmektedir:

«Amerika ile Japonya arasındaki ihtilâfın esası «takib edilen müdahaleci siyaset» ten ileri gelmektedir. Amerika Çini ilk müdafaa hattı olarak tanıyan bir siyaset takib etmeğe devam ettikçe Japonya ile Amerika arasında dostane münasebat tesisi ümidi kuru bir sözden ibaret kalacaktır.»

Rumen sularına

Mayın dökülen mıntakalar ilân edilecek

Bükreş 19 (a.a.) — D. N. B. bildiriyor:

Bahriye Nezareti Müsteşarı, Rumen karasularına mayin döküldüğü hakkında yabancı radyolar tarafından yayılan haberleri kat'i surette yalanlamıştır.

Bu münasebetle bildirildiğine göre, mayin dökülen mahdud mıntakalar zamanı gelince gemilere tebliğ edilecektir.

Moskovadaki Amerikan elçisinin komiserlere ziyafeti

Moskova 19 (a.a.) — Amerika büyük elçisi dün harb ticareti komiserile Hariciye komiser muavini şerefine bir akşam ziyafeti vermiştir. Kordiplomatiğe mensub bir çok zevat ziyafette hazır bulunmuştur.

Fransız - Alman sınaî iş birliği

Pariste müşterek bir komisyon çalışmağa başladı

Vichy 19 (a.a.) — Havas ajansı bildiriyor:

Bir ekonomik anlaşma akdi için, Pariste Fransız ve Alman ağır metalürji endüstrileri memleketleri arasında görüşmelere başlanmıştır. Alman ve Fransız endüstrilerinin üzerinde müşterek menfaatleri bulunan bütün meselelere şamil bulunan bu müzakerelerin hedefi, ezcümle siparişlerin tevzi işi ile iptidai maddeler işini tanzim etmiştir.

Toplantılara perşembe günü başlanmış ve cuma ve cumartesi günleri devam edilmiştir. Müzakereler, büyük bir samimiyet havası içinde cereyan etmiştir.

Fransız - Alman işbirliğinin bu ilk müspet tecrübesi, prensipleri Mareşal Petain tarafından Montoire anlaşmaları sırasında tespit edilen siyasetten Fransanın elde edebileceği çok büyük faydaları göstermiştir.

Görüşmelerin açılışında kendi namına bir nutuk söyliyen iş ve endüstri nezareti hususi kalem direktörü Barnaud ezcümle demiştir ki:

«— Bu toplantı, yeni bir Avrupa kurulması tecrübesinde ilk mühim tezahürü teşkil etmektedir. Bunu tecrübe ediyoruz.»

Ayrılan komisyonlar

Vichy 19 (a.a.) — Havas: Fransız ve Alman ağır endüstrileri mümessilleri, çalışmalarında beş komisyona ayrılmışlardır:

1 — Makine imalâtı,
2 — Hassas aletler imalâtı,
3 — Elektrikle alâkadar imalât,
4 — Küçük mekanik ve maden cevherlerinin işlenmesi,
5 — Otomobil ve bisiklet imalât.

Mendoza vapuru

İngiliz harb gemisi tarafından yakalanarak götürüldü

Rio-de-Janeiro 19 (a.a.) — Brezilya Bahriye Nezareti tarafından verilen bir habere göre, Fransaya muhtelif cinste mal götürmekte olan ve İngiliz ablukasını birkaç defa yarmağa teşebbüs eden Fransız vapurlarından Mendoza, Asturias ismindeki İngiliz muavin kruvazörü tarafından tevkif edilmiştir.

Cenubî Brezilya sahilleri açıklarında devriye gezen Brezilya tayyareleri İtapocordia burnundan 5 mil kadar açıkta Mendoza'yı durmuş olarak görmüşlerdir. Asturias, Mendoza'nın yanında dır. Geç vakit saat 6,40 ta iki geminin birlikte açıldıkları görülmüştür.

Berline gelen Japon askerî heyeti

Berlin 19 (a.a.) «d.n.b» — Ordu başkumandanı General von Brauchitsch, Almanyada harb tecrübeleri hakkında tetkikatta bulunan bir Japon askeri heyetini kabul etmiştir. Japon heyeti reisi General Yamaşi, Japon ordusunun bir hediyesi olarak mareşala bir Samuray kılıcı vermiştir.

İsviçre meclisi encümenlerinde müzakereler

Bern 19 (a.a.) «d.n.b» Milli Konsey Hariciye encümeninin son içtimaında görüşülen mevzuların başlıcaları, İsviçre toprakları üzerinden uçan yabancı tayyarelerile Bal ve Zurich üzerine atılan İngiliz bombalarına aid meseleler teşkil etmiştir.

Bundan başka İsviçrede tecrid kamplarında bulunan Fransız askerlerinin vatanlarına iadesi hakkında Federal Meclis tarafından ittihaz edilen karar da tetkik edilmiştir.

Büyük Muasırlar

M. Roosevelt, intihab mücadeleleri sırasında, mikrofon bataryaları arkasından nutuklarından birini irad ederken

Franklin Roosevelt

Yazan: İngiltere Başvekili Churchill

Franklin Roosevelt'i Cumhur Reisliğine seçen memleket öyle bir ülkâdır ki bütün dünya, az veya çok bu ülkânın takib ettiği iktısadî ve malî politikanın tesiri altında kalmaktadır.

İngiltereninLancashire pamuklu mensucat tezgâhlarından tutun da Çindeki köylü ve Amsterdamın tefecileri ve sarraflarına; milyonerlerden tutun da körük ve örsle demir döğen perakendeci dükkân sahibine kadar Amerikanın ya doğrudan doğruya, yahud da bilvasıta iktısaden tesiri altındadır.

Bugünkü yeni nizamile Roosevelt hiç şüphe yok ki Amerika kâşifi Colomb gibi bir sergüzeşte atılmıştır. O zamanın meçhul denizlerinin ve fırtınalı okyanuslarının tehlikesine mukabil bugün de müstahsil ile müstehlik denilen iki kutub arasındaki mesafe o kadar derin ve tehlikelidir ki Roosevelt bunları aşıp selâmete ermek hususunda ayni güçlüklerle karşı karşıya bulunmaktadır.

Görüyoruz ki bugünlerde bolluk da beşerin başına bir nevi belâ olmuştur. Çünkü eskiden kıtlıktan nekadar korkulursa bugün de bolluktan o kadar korkuluyor. Makine devri beşere boş geçirecek boş vakit bırakmak ve saadet getirmek yerine millet mikyasında işsizlik ve bu mikyasta yardım yapılmasını bir ihtiyaç haline koymuş gibidir.

Beşerî deha, insanlara saadet kapılarını açmak, şu üç güvlük ömürden bol bol istifade ederek daha mes'ud ve müreffeh yaşatmak kabil iken acaba bu niçin mümkün olamıyor?

Talihin, isterseniz tesadüf veya ilâhî kudretin 120 milyonluk çalışkan, asabî enerjiye sahib, heyecanı çok, faal ve terbiye görmüş bir kütlenin başına getirdiği adama işte böyle bir muammayı hal vazifesi yüklemiş bulunduğunu kabul etmek lâzımdır. Acaba muvaffak olacak mı? Bir çokları umuyor, bir çokları da muvaffak olmamasına candan duacı.

Fakat Roosevelt muvaffak olduğu takdirde Amerikanın iktısaden ve malî bakımdan bütün memleketler üzerine haiz olduğu müstesna ehemmiyetli mevkiden dolayı bütün cihanın daha düzenli ve daha âdil bir hayat seviyesine mazhar olacağından da şüphe edilmemelidir.

Roosevelt Birleşik Amerikada çok tanınmış ve sevilmiş bir aileye mensubdur. Fakat bu öyle bir aile ki mensubları için Amerika umumî hayatında müspet bir rol oynayabilmek evsafile müccehhez ferdler yetiştirmesile değil, daha ziyade saf ruhta (purtain) münzevi ve mütecellid insanlarile öğünmektedir. Bu itibarla Roosevelt'in umumî hayata kendini uydurabilmek için bir hayli güçlük çekmiş olması da çok muhtemeldir.

Cumhur Reisliğine seçildiği zaman Roosevelt dünyanın en büyük iktısadî varlığını teşkil eden bir cemiyeti tamamile ve baştan aşağı bir keşmekeş içinde buldu. Ferdler herşeyden ve birbirinden ümidi kesmiş bir halde idiler. Milyonlarca işsiz, eli cebinde bütün ümidlerini kaybetmiş, sokaklarda ve kırlarda aç dolaşıyorlardı. Banka denilen müessese ortadan kalkmış gibiydi. En zengin adamların ceblerinde bir yemek, yahud taksi parası olmadığı günler çoktu. Böyle bir zamanda idareyi alan bir cumhur reisinin münakaşa ve müzakere yolile değil, emir vermek ve bu emri dinletmek mevkiinde olduğuna şüphe edilmemelidir.

Bu itibarla Roosevelt'in işe biraz da diktatörce başlamış olmasını mazur görmek icab eder. Çünkü bu yolda yaptığı işler o kadar büyük ve daha yapmak yolunda bulunduğu işler o kadar mühimdir. Onu Hitler'le mukayese, Roosevelt'ten ziyade medeniyeti tahkirdir. Çünkü yapmak istediklerini başarmak yolunda Hitler'in tevessül etiği küçüklükler, tatbik ettiği eza ve cefa, Roosevelt'in büyük görüş ve yaratıcı kabiliyetile asla mukayese olunamaz.

Roosevelt'in halline mecbur olduğu büyük işlerden biri ve belki de en büyüğü sây ve amel erbabının kendi çalışmalarından mütesaviyen ve bir adalet seviyesi içinde müstefid olmalarını temin edecek bir formül bulmaktı. Öyle bir formül ki beşeri, kendi icad ettiği makineli istihsal vasıtalarının esir ve kurbanı olmaktan kurtaracak, cemiyet ve kütle refahını, muvazenesini temin edecekti. Makine devrinin insanlara getirdiği elem ve müsavatsızlığı, bundan yüz sene evvel, İngilterede ilk icad edildiği zaman makineleri kırmağa teşebbüs eden Luddite'lere; düşününce insanın hak vereceği geliyor. Makine devrinin sây ve amel erbabına yüklediyeceği ıstırabı gidermek için yegâne çarenin, daha kısa çalışma saatleri tespit ederek bunlardan artakalan vakti de insanların kendi ailelerinin, çoluk ve çocuklarının saadetine ve zevkine hasretmek olduğunu ve muvazenenin ancak bu suretle temin olunabileceğini ortaya cesaretle atan ilk büyük adam Franklin Roosevelt'tir

Bu sözlerin arkasında gizli sümul, malî, iktısadî ve içtimaî sümul o kadar vâsidir ki, bir cemiyet içinde bu kadar büyük bir inkılâb vücude getirmek ve buna bağlı olan sınıf mücadelesinin tahribatından o cemiyeti koruyabilmek hakiaten dünyada misli görülmedik bir başarıdır.

Amerikadaki işçi, müstahsil ve müstehlik vaziyeti ne bizim gibi eskidenberi yavaş yavaş sanayileşmiş, ne de Sovyet Rusya gibi sonradan bu işe hız vermiş devletlerinkine hiç benzemez.

Bizdeki amele birlikleri ve amele partisi, memleketin umumî işlerine karışmış, bu işlerle yuğrulmuş, herşeyin fevkinde vatanperverlik hislerini Büyük Harbde olduğu gibi sair vesilelerle de bir çok defa ispat etmiş ve işlerine komünizm ve sair izm'ler karıştırmamış bir kütledir. Rusyada ise vaziyet bambaşkadır. Halbuki Amerikada müstakil düşünmeğe, hür harekete alışmış mesai ve istihsal unsurlarını, onların üzerinde cemiyete aid birçok mes'uliyetlerin bulunduğuna ikna dahi güç bir iştir. Hele bunu tarihte emsali görülmemiş bir buhran karşısında çok kısa bir zamanda başarmak hiçbir faniye nasib olamıyacak kadar müthiş bir işti.

Cumhur Reisini bekleyen güçlüklerden birini de zenginlere karşı açtığı mücadelenin muvaffakiyet veya ademi muvaffakiyeti teşkil etmektedir. Roosevelt bu işe adeta yabani hayvan avına çıkmış gibi peşine de bir sürü heveskâr toplayarak başlamıştır. Fakat zengin adam denilen şikâr, çok seri, kurnaz ve bundan dolayı da yakalanması güç olan bir avdır. Av çok uzun sürer ve insanı yorar; insana verdiği heyecan nispetinde de güçtür. Fakat lâtife bertaraf, bu eğlenceye fazla inhimak acaba Amerikadaki kütlelerin saadetine yardım edecek mahiyette bir meşgale midir? Milyoner, yahud da milyarder namı verilen mahlûk yüksek iktısadî kudreti haiz, adeta bir para süngeridir ki nereden olursa olsun parayı emer ve memlekete para girmesine büyük mikyasta yardım eder. Ve şunu da nazarı itibara almak gerektir ki milyoner avına çıkmakla, daha doğrusu servet avlamakla, umumî servete ve bu servetin daha âdil bir tarzda taksimine yardım edilmiş olmaz.

Bu para toplayan, ve her taraftan kredi bulan mahlûku elden de kaçırmak imkânı vardır.

Onun için fazla kovalamağa gelmez. Fakat onun kolunu, kanadını keserek bir tarafa bağlayıp körletmek de işe yaramaz.

Arkası yarına

Rumanyaya asker götüren Alman trenleri dönüyor

Belgrad 19 (a.a.) «Reuter» — Macaristandan gelen haberlere göre Macaristanda yolcu trenlerinin işlememesinden bilistifade Alman kıtaatını Rumanyaya nakleden trenler Almanyaya iade edilmekte ve hakikî bir kıtlık devresi geçirmekte olan Transilvanyaya yiyecek maddeleri gönderilmektedir.

Macaristanda yolcu trenlerinin işlememesi kısmen kömür fıkdanı yüzündendir.

Macaristanda şimendifer tahdidatı kaldırıldı

Budapeşte 19 (a.a.) — Evvelki gün geceyarısı şimendifer münakalâtına konan tahdidata bugün geceyarısı nihayet verilecektir.

San Fransiskoda Alman konsolosluğu bayrağını indirenler

San Fransisko 19 (a.a.) — Bazı gençler Alman konsolosluğu tarafından çekilen gamalı haç taşıyan Alman bayrağını indirmiş ve bu hususta polisin bir kaç müdahalesine meydan vermişlerdir.

Bayrak, indirilmesi esnasında parçalanmıştır.

İngiltere Pasif müdafaasında kadınların mecburî hizmeti

Londra 10 (a.a.) — Pasif korunma sahasında halka müdafaa hizmeti mecburiyetini tahmil eden bir emirname neşredilecektir. Bu emirname erkeklere olduğu gibi kadınlara da şamildir. Erkeklerden istenecek mecburî hizmet müddeti ayda azamî 48 saat olacaktır.

Hadiseler Arasında FELEK

Belediyeden Allah razı olsun!

Tafsilâtını pek bilmiyoruz; gazetelerden öğrendik ki; İstanbul Belediyesi Darülâcezede bir münevverler paviyonu yaptırmaya karar vermiş.

Kendimi münevverlerden saymasam bile, bir çoklarının acı ve acıklı akibetlerine şahid olunan ve son günlerinde muhtac olduğu maddi ve manevi gıdayı bulamamak ıztırabile kıvranmakta olan münevverler hesabına bu teşebbüsü, pek hayırlı ve yerinde bulduk.

Geçen sene La fin du jour isminde bir Fransız filmi görmüştüm. Bu filim artık ya (amelden sakit) olması, yahud zaten bir türlü meslek hayatında tutunamıyarak işsiz kalması yüzünden düşmüş tiyatro sanatkârlarının bir hayır sahibi tarafından açılmış bir pansiyonda - yani artistler darülâcezesinde - ki hayatlarını gösteriyordu.

İçinde aşk ve entrika, güzel erkek ve kadın bulunmadığı için tutulmıyan bu filim pek insanî ve güzel bir eserdi.

Artık elleri öpülecek yaşa gelmiş olan bu artistlerin orada birbirlerile nasıl çocukça çekiştikleri, hatta faal zamanlarına aid kıskançlık ve rekabetleri nasıl hâlâ güttükleri görülüyordu.

Hayatlarının kış mevsimini yaşayan ve hakikaten batan bir güneş tesiri yapan bu artistlerin o filmi beni hayli düşündürmüştü.

Her gün emsalini görüyorduk: Sosyal teşekküllerde pek ileri gitmiş memleketlerdeki içtimaî sigortalar, tekaüd sandıkları falan gibi - zaten bulunduğu yerlerde de pek işe yaramıyan - müesseselerin bizde mevcud olmayısı yüzünden ahir ömürlerini şunun bunun rasgele şefkat ve yardımile ve muhakkak sefalet ve yoksulluk içinde geçirerek sönmüş artist, gazeteci, muallim, ne bileyim, bir çok münevver gözümün önüne gelmiş, acı acı:

— Acaba bizim akibetimiz ne olacak? diye beni endişeye düşürmüştü.

Çok defa hali hayatında mensub olduğu zümrenin muavenetine nail olamıyarak gözlerini yoksulluk içinde hayata kapayan hemmesleklerimize ce - lenkler hediye etmemizi bile geç kalmış bir cemile olarak tavsif etmekten kendimizi alamadığımızı bu vesile ile hatırlamıştım.

Gerçi, İstanbulda Darülâceze isminde bir müessese vardı. Lâkin burası daha ziyade düşkün münevverlerden ziyade düşkün sınıfların uğrağı olmuştu. Zabıtaca toplanan dilenciler, günahkâr ebeveynin cami kapısına bıraktığı nevzadlar, sokağa atılmış yetimler oraya gider ve mecbur olunca nihayet yegâne şefkat müessesesi olduğu için münevver de oraya sığınırdı. Böyleleri olmuştur ve hâlâ da olmaktadır.

İstanbul Belediyesi hayatın maddi ıztırablarını ve günlük geçinme zaruretinin yüklerini hafifletiği bu münevverlerin, anlaşamıyacağı bir zümre içinde ruhan muztarib olmasına sed çekmek için kalabalıktan ayrılmasına ve ayrı bir paviyonda kendi seviyelerindeki düşüp kalkarak manen de gıdalanmalarına imkân vermek istemiş.

Artistlerin, muharrirlerin, muallimlerin, avukatların velhasıl serbest meslek erbabının kendi aralarından ayrılarak sönmeye başlıyan ışıklar için temin edemedikleri sakin ve üzüntüsüz «son dem» rahatını İstanbul Belediyesi temine çalışmakla sade bir insanı hareket yapmış değil, bir de kendi akibetlerine aralarında bir çare aramaları vazifesini münevverlere hatırlatmış oluyor. Allah razı olsun!

B. FELEK

Amerikan üsleri

İngiliz Antillerinde elverişli kısımlar ayrılıyor

Londra 19 (a.a.) — İngiliz Müstemleke Nezaretinin bildirdiğine göre, İngiliz müstemlekelerinde Amerikalılara üsler kiralanması eylül 1940 tarihli anlaşma mucibince İngiliz Antilles'lerinde Sainte - Lucie adasında Amerikalılar tarafından inşa edilecek hava üslerinin yerini tayin hususunda İngiliz ve Amerikan hükûmetleri nihaî bir anlaşma yapmışlardır. Gros - İslet koyunda bir deniz tayyare üssü tesis edileceği şimdiden haber verilmektedir.

Hava üssü yapılmak üzere «Eski Kale» namile maruf mahallin kiralanması için Amerika tarafından yapılan teklif de kabul edilmiştir. Sainte - Lucie, Trinite'nin 300 kilometre kadar şimalinde bulunan «Rüzgâr adaları» nın başlıca üç adasından biridir.

Bir Portekiz amiralı öldü

Lizbon 19 (a.a.) — 1910 ihtilâlinde Portekiz filosuna kumanda eden Amiral Lâdislav Parreira vefat etmiştir. Amiral 71 yaşında idi.

Velhasıl

Sinemalarda anarşi

İstanbul sinema salonlarında anarşi vardır:

1 — Bütün yasağa rağmen içeride sigara içilir, kimse ses etmez.

2 — Matine saatleri karmakarışıktır. Kimse kontrol etmez.

3 — Bir çoklarının önünde halk sokakta, elinde biletile saatlerce bekler.

4 — Gündüz numaralı koltuk verilmediğinden seyirciler birbirini ezer.

5 — Fiatlar ucuzlatılalıdanberi pek çok salonların beşte dördü lüks koltuk olmuş, ancak perdenin dibi birinci mevkie bırakılmıştır.

O kadar ki, bir filmi rahatça seyredebilmek için mutlaka lüks koltuk almak lâzım geliyor.

Sinemaların fiatlarile uğraşıldı. Beş, on kuruş da ucuzlatıldı. Lâkin o tarihtenberi salonlarımızda şu saydığımız anarşi alâmetleri belirdi. Ciddî bir ihtar bu eksikleri ikmale kifayet eder.

Belediye ve hükûmet memurlarına tahsis edilen locaların hikmeti bu gibi şeyleri görsünler diyedir.

«CUMHURİYET» İN EDEBÎ ROMANI :34

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

— Nihayet, diye, ben ilâve ediyorum, nihayet seni nasıl sevdiğimi anladın?

Birşey söylemiyerek biraz daha kuvvetle beni kollarında sıkıyor. Artık hiç konuşmuyoruz. Sükût içinde dakikalar geçiyor.

Odaya gölgeler dolmaya başladı. Rüzgâr durmuş, yağmur kesilmiş olacak. Odada olduğu gibi dışarıda da derin bir sessizlik var.

Yavaşça dirseğime dayanarak, doğruldum. Onun kolunu kendime doğru çekerek bileğindeki saate baktım. Altı.. Başımı kaldırdığım zaman gölgelerin büsbütün esmerleştirdiği yüzünde ateş gibi yanan gözlerle bana bakmakta olduğunu gördüm. Gülümseyerek:

— Gitmeliyim, dedim.

Ve yavaşça sedirden süzülerek kalktım O da kalktı Gidip pencereyi açtı. Eğilip beraber bahçeyi seyrettik. Yeşil çimenlerin üzerinde yağmur damlaları billûr taneleri gibi parlayor. Toprak ıslanarak koyulaşmış. Küçük çeşmenin yalağından sular taşıyor.

Uçları pembeleşmiş bulutlar birbiri üzerine yığılmış. Sakin, güzel bir akşam..

— Gitmeliyim, diye, tekrar ediyorum..

Ağır bir sesle:

— Ne çabuk akşam oldu, dedi.

Birdenbire doğruldu. Ellerimi tutup, beni kendine doğru çekerek, gözlerimin içine baktı. Yüzü asabî bir raşe içinde, dudakları titreyor:

— Gene geleceksin, dedi, genç geleceksin değil mi? Sensiz yapamam. Bu müthiş bir şey! Gideceğini, biraz sonra şu kapıdan çıkıp kaybolacağını düşündükçe ne hallere düşüyorum biliyor musun? Ah, ne güzelsin, ne iyisin ve seni nasıl seviyorum!

Beni tekrar kollarının arasına aldı. Başımı göğsünde sakladım. Ona böyle dayanmaktan, onun tarafından bir çocuk gibi sevilip şımartılmaktan zevk duyuyorum.

— Sen bana yarın telefon et, dedim, ertesi gün çıkıp çıkamıyacağımı söylerim.

Beni eve kadar getirmek isteyordu. Mâni oldum.

— Daha iyi, dedi, beni bırak burada havanı teneffüs ederek seni düşüneyim. Şurada, kollarının arasına aldığım yerde seni hayalen olsun takib etmeye çalışayım.

***

Ondan, bu umulmıyan hâdisenin, aşkımızın artık sır olmaktan çıkışı karşısında duyduğum hayretin ve o hayretten büyük olan saadetin sevinci, neşesi içinde sarhoş bir halde ayrıldım.

Eve girdiğim zaman hava kararmıştı. Kapıdan girer girmez ninemin ilk sözü: «Neredeydin?» oldu.

Müzeye gidemediğimizi, yağmurdan korunmak için bir yere girip oturduğumuzu, sonra da sinemaya gittiğimizi söyledim. Yalan söylemeyi beceremiyordum. Ninem şüpheli gözlerle yüzüme baktı. Ve biraz sertçe, artık bu geç gidip gelmelere bir nihayet vermemi söyledi. Sesimi çıkarmadım. Bir an evvel, gidip odama kapanmak, yalnız kalmak isteyordum.

Yemekten sonra derhal odama çıktım. Vücudüm geceliğimin yumuşak ipeğile sarılı, karyolama uzanarak, kalbim bütün endişelerden, şüphelerden uzak, onu düşündüğüm o güzel saatler!..

Beni seviyordu. Kendi kendime «Beni seviyor, beni seviyor» diye tekrar ettim. Daha kuvvetle mes'ud olmak isteyerek bazan sesimi yükseltiyordum. «Beni seviyor» diye yavaşça mırıldanıyor ve bu sözleri kendi sesimle duymakta acayib bir sevinç duyuyor, ürpertiler içinde kalıyordum.

Dolabımın üzerinde açılmamış bir mektub duruyordu. Zarfın üzerinde Hüseynin yazısını tanıdım. Fakat açıp okumadım. Hatta elimi bile sürmedim. Tembel, mes'ud, yatağımın üzerinde öyle saatlerce kaldım.

***

Ertesi gün İbrahim Bey telefon etti. Gelmek istediğini, rahatsız edip etmiyeceğini soruyordu. Bekleyeceğimizi söyledim. Nineme, İbrahim Beyin geleceğini haber verdiğim zaman memnun oldu. Yüzü biraz düzeldi. Akşamdanberi gözlerini bürüyen bulutlar dağıldı ve bana karşı aldığı dargın, kırılmış tavrı terketti. Sevindim.

Onu üzmek istemiyordum... Fakat serbestimi istediğim gibi kullanmama mâni olmaya kalkması canımı sıkıyordu. Kendime itimadım vardı.

Rıza ile yeni bir safhaya giren münasebetimi düşünürken vicdanen en küçük bir endişe, azab hissetmiyordum. Sevdiği adamın gözlerinde o büyük ateşin tutuşup yandığını gördüğü halde bir takım riyakâr düşüncelerin, hesabların içine boğularak ondan uzaklaşan ve bir Yahudi gibi pazarlıklarla o saadeti bir başka zaman için vâdetmeğe kalkan kadın o erkeği hakiki bir sevgile sevmiyor demektir.

Bir kadın; «Seni seviyorum, seni isteyorum» diyen adama, ona inandığı halde: «Bunu bana ispat et, evvelâ izdivaç çemberi boyunlarımızdan geçsin» diyebilir mi? Zaten erkekle kadını birbirine bağlayan şey bir nikâh memurunun önünde deftere atılan imza değil, fakat kalın bir zincir bile olsa, aşk olmayınca bunun çürük bir iplikten farkı mı kalır?

Bana gelince, Rızaya inanmıştım. Onu seviyordum. Ve onun beni nasıl sevdiğini yüzünde, gözlerinde, sesinde görmüştüm. Benim erkeğim olmuştu ve şimdi bu bana gayet tabiî bir hâdise gibi görünüyordu. Evlenir mi, yahud ayrılır mıydık, mes'ud, yahud bedbaht mı olurduk? Şu anda bütün bunları düşünmek istemiyordum. Çünkü, şu anda mes'uddum. Onu seviyordum, onun tarafından sevildiğimi biliyordum. Beni alâkadar eden bunlardı. İçinde bulunduğum anın getirdiği saadetle iktifa etmek isteyordum.

Bütün bunları nineme söylemeğe kalksam, beni anlar mıydı? Hayır, değil mi?

(Arkası var)

Piyasa hareketleri

İhracat genişlerken

İthalâtın da muhtelif şekil ve yollarla artırılması için çalışılıyor

Bayram tatilinden sonra geçen bir hafta zarfında memleket piyasası oldukça canlı ve hareketli geçmiştir. Ege tütün piyasasının açılışı, bir kısım ihracat maddelerine yeni ve iyi talebler zuhur edişi, gerek ihracat ve gerekse ithalât bakımından dolgun yekûnlar elde edilişi bugünün şartları içinde müsaid ve ümid verici telâkki edilebilir.

Geçen hafta zarfında İstanbuldan yapılan ihracat 1,700,000 lirayı bulmuştur. Bundan maada, öğrendiğimize göre, İngiltereye mühim bir parti tütün sevkolunmak üzere hazırlanmıştır. Diğer taraftan bir hafta evvel oldukça geniş istifadelere başlanan Nusaybin ve Islahiye yollarından geçen hafta daha fazla ithalât eşyası gelmiştir. Basra yolu bir parça daha fazla verimli olmuştur. Gelen ithalât maddeleri meyanında kalay, çay, otomobil aksamı, çuvallık jüt gibi fazla ihtiyac olan maddeler vardır.

Geniş ithalât için teşebbüsler

Bugünün şartları içinde ithalât imkânlarının çok müsküllleşmiş olması ithalât tacirlerini yeni bazı teşebbüslere sevketmiş bulunuyor. Bunun ilk adımını manifatura ithalât tacirleri attılar. Türk manifatura tacirleri aralarında ithalât için bir şirket kurdular. Şirketin gayesi ithalât tacirlerinin ferden yapamadıkları ithalâtı grup halinde yapmak imkânlarını aramaktır. Eğer kabil olur ve böyle bir imkân bulunursa mümkün olduğu kadar çok ithalâtta bulunulacaktır. Manifatura ithalât tacirleri bu harekette gayet azimli görünüyorlar. Bu nevi teşebbüslerde memleketimizde hattâ geç bile kalınmıştır. Diğer ithalât tacirlerimizin de bu şekilde hareketleri beklenir.

Şurasını ehemmiyetle kaydedelim ki Başvekilimizin, Büyük Millet Meclisinin tatil kararı vermesi münasebetile söylediği nutuktaki ithalât tacirlerimize tavsiye ve ihtarlar çok uyandırıcı bir tesir yapmıştır. İthalât tacirlerimizdeki yeni hareketlerin sebebini bu noktada aramak lâzımdır.

Ege tütün piyasasının açılışı

Bu sene normalden iki ay kadar geç kalmış olan Ege tütün piyasası geçen hafta içinde açıldı. Ege tütün piyasasının bu seneki açılışı esasen bir takım gayritabiî şartların icablarile beraber olduğundan Ticaret Vekâleti daha evvelden tedbirler almış bulunuyordu. Millî bankalar piyasanın açılışı ile beraber mubayaata başlayacaktı. Filhakika ilk gün Ege tütün piyasası müsaid denilebilecek fiatlarla açıldı. Fakat ertesi günden itibaren fiatlar sür'atle düşmeğe başladı. 55 kuruşa kadar tütün satıldı. Hükûmetin piyasaya daha sıkı bir şekilde müdahale etmek, himaye tedbirini arttırmak lüzumu hasıl oldu. İşte Ege tütün piyasasının ilk haftası bu hava içinde geçti.

Acaba bu vaziyetin saikı ne idi? Bu saikı yukarıda da kaydettiğimiz gibi bugünün icablarında aramak lâzımdır. Tütün mubayaasının yanıbaşında en mühim ciheti teşkil eden sevk meselesi bugün için henüz halledilmiş sayılamaz. Başlıca alıcıları teşkil eden İngiliz ve Amerikalılar için bunun ehemmiyeti daha ziyadedir. Basra yolu bu iş için kâfi midir? Bunun cevabı henüz verilmiş değildir.

Tiftik ve yapağı

Geçen hafta içinde tiftik fiatlarında yeni bir hamle görüldü. Tiftik fiatları esasen yüksek olduğu seviyeden biraz daha yükseldi. İngiliz korporasyonu tarafından yapılan teklifler üzerine piyasada mütalea beyan edildiğini henüz görmüyoruz. İhracatçılar daha fazla bugünün imkânlarından istifadeyi tercih etmektedirler.

Yapağı tacirlerinden istenen beyannamelerden sonra bu stokların devlet namına mubayaa edilip edilmiyeceğinin bildirilmesi için verilen müddet hafta sonunda bitti. Son dakikada işitildiğine göre bugünden itibaren Sümer Bank fabrikaları için yapağı mubayaatına başlanacaktır.

Gıda maddeleri piyasası

Gıda maddeleri piyasasında birdenbire müşahede edilen durgunluk son hafta zarfında daha bariz bir şekil aldı. Gıda maddelerine fiat vaz'i için yapılan tetkikler piyasada bir tereddüd yaratmıştır. Bilhassa İstanbulda bulunan tacirler muvaredatı durdurmuştur. Fakat buna mukabil gıda maddeleri fiatlarında bir sukut ta başlamış bulunmaktadır. Bunun ancak Ticaret Vekâletinin işe verdiği ehemmiyet ve konulacak fiatların bugününe nazaran düşük olacağının muhakkak bulunmasile izahı kabildir.

Faik GÜNERİ

HARB VAZİYETİ

Akdenizde hava harbleri

Almanların Sicilyaya gelmeleri, çok canlı hava muharebelerine vesile olacaktır

Son günlerde, Almanların Sicilyaya gelmeleri üzerine, Akdenizin ortasında, hava harbi, pek artmıştır. İngilizlerin Katanya'ya yaptıkları hücumlara mukabele olmak üzere, Almanlar da Maltayı bombalamaktadırlar.

Cumartesi sabahı, Alman tayyareleri, tekrar Maltaya hücum etmişler, bu defa tayyare meydanlarını bombalamışlardır. İngiliz avcı tayyareleri de havalanmış ve 5 tayyareyi muhakkak surette düşürmüşler; bir miktar tayyareyi de hasara uğratmışlar, 2 İngiliz avcısı düşmüşse de pilotları kurtulmuştur.

İtalyanlar, şimdiye kadar, Maltaya ciddi hava hücumları yapamamışlardı; bunun için dibindeki bu İngiliz deniz ve hava üssünün tahribini Almanlar - dan bekledikleri anlaşılıyor. Fakat, bu kolay bir iş olmıyacaktır. Çünkü İngilizler harbden evvel olduğu gibi, İtalya harbe girdikten sonra da burasını, hava hücumlarına karşı esaslı surette tahkim etmişlerdir. Olsa olsa, İngiliz harb gemileri, Maltadan daha az istafed edeceklerdir. Yalnız İtalyanlara karşı harbetmek üzere Maltaya gönderilmiş olan İngiliz avcılarının ve belki de hava defi bataryalarının bir miktar artırılması gibi müdafaa tedbirleri, ayni zamanda Sicilyadaki Alman - İtalyan hava üslerinin sık sık bombalanması gibi taarruz tedbirleri, Akdenizin merkezinde çok canlı hava muharebelerine vesile olacaktır.

Almanların Akdeniz kıyılarına gelmeleri, bu cephede, İngilizleri biraz daha uğraştıracaksa da, buna mukabil İngiliz adalarının yükünü ayni nispette hafifletecektir ki, bu, İngilizlerin lehinedir.

17 - 18 gecesi, düşman tayyareleri İskenderiye mıntakasına yaklaşmışlarsa da hasar ve zayiat olmamıştır.

Denizlerde:

Adriyatik denizi İtalyan nakliyeleri için netameli bir yer oldu. Yunan denizaltılarından Proteus, 11,500 tonluk Sardunya vapurunu hamulesile beraber batırmış; fakat kendisi de üssüne dönmemiştir. Bir kaç gün evvel, bir İtalyan resmi harb tebliği İtalyan muhribleri - nin Proteus adlı Yunan denizaltısını mahmuzlıyarak batırdıklarını ilân ediyor; fakat Sardunyanın battığını bildirmiyordu.

İngilizlerin de Proteus adlı bir denizaltı gemisi vardır ki, bunun eşi olan Pandora, dünkü yazımızda bahsettiğimiz üzere, Libyaya giden beşer bin tonluk iki İtalyan iaşe gemisini batırmıştır.

Yunanlıların Proteus denizaltısı suyun üstünde 730, dalmışken 930 tonluk, denizin üstünde 14, içinde 9 buçuk mil sür'atinde, bir tane 100 lük top, bir tane 40 lık hava defi topu ve 8 tane 553 lük torpito kovanile mücehhezdir.

Adriyatik denizinde asker yüklü olarak batırılan, biri 15,534, öteki 20,006 tonluk iki İtalyan nakliye gemisinin nasıl ve kimin tarafından batırıldığı hakkında henüz malûmat neşredilme - miştir. Bunların muahharen kendisi de batırıldığı için raporunu vermek imkânını bulamıyan bir müttefik denizaltısı tarafından batırılmış olması muhtemeldir.

Libya cephesinde:

Libya cephesinde harb, topçu ateşi ve devriye musademeleri şeklinde cereyan etmektedir; vaziyette değişiklik yoktur. Tobruk tekrar bombardıman edilmiştir.

Libyada çöl, deniz kenarlarına kadar indiği için, kum fırtınaları estiği zaman limanlarda dahi vaziyet feci olur. İngiliz kaynakları, son günlerde müthiş bir kum fırtınasının kamyonları yerle - rinden kaldırıp atacak kadar şiddetli bir kasırga halinde estiğini, görüş mesafesinin 10 metreye indiğini, İngilizlerin de, İtalyanların da gözleri, ağızları, burunları kumlarla dolarak açık arazide nefes alınmaz bir vaziyet hasıl olduğunu, askerlerin fırtına tarafından sürüklenmemek için yerlere yattıklarını bildiriyor. Bu vaziyette, Tobruğu almak işten bile değildi amma, fırtına İngilizleri de sindirmiştir. İki muhasım bir - birlerini bir tarafa bırakarak kum kasırgasına karşı kendilerini korumakt: ittifak etmişler ve tabiatin şiddeti karşısında insanın acizini anlamışlardır.

İngilizler, Libyada 45,000 murabba kilometrelik bir saha işgal etmektedirler. Muvasala hatları Mısırdan itibaren 800 kilometrelik bir çöl yolu takib ediyor. Bu sahada, yalnız Tobruk müstahkem mevkii ile Cerabub vahasındaki istih - kâm, mukavemet ediyor.

Arnavudluk cephesinde:

Yunan sözcüsü, Arnavudluk dağlarında, havanın muhalefetine rağmen, Yunan birliklerinin, merkezde ilerledikleri - ni ve dağ bataryalarının müessir ateş lerinden isifade ederek bazı mühim sevkulceyşi mevzileri ele geçirdiklerini bildirmektedir. Diğer mıntakalarda da ilerlemeler olmuş, bol ganaim alınmıştır. Keşif müfrezeleri, sık sık esirler almaktadır. İtalyan esirlerinin Mussolini aleyhinde bağırışmaları, bu orduda ve millette maneviyatın bozukluğuna yeni bir delildir.

Bu darülharekâtta cephede değil, cephe gerisinde mühim bir hâdise olmuştur. İngilizler, Yunanistana vapurlar dolusu silâh, harb malzemesi ve kamyon getirmişlerdir. İngilizler Mısırda, İtalyanlardan aldıkları silâh, malzeme ile kamyonların bir kısmını da verirlerse, Yunanlıların bundan çok istifade edecekleri tabiidir. Bu malzeme ile ihti - yatlardan, yeni tümenler teşkili kabil olabileceği gibi demiryolları mahdud olan Yunanistanda da, cephede de nakliye hizmetleri kolaylaşacaktır. Her halde, kısa bir müddet sonra, cephedeki Yunan ordusunun kuvvetlendiğini göreceğiz.

Habeşistanda:

İngiliz kurmay subaylarından, subaylarından ve erbaşlardan mürekkeb bir askerî heyet, temmuz ayındanberi, Habeşistanda Tsaan gölü civarında Habeş cengâverlerinden mürekkeb bir orduyu tüfekler ve makinelitüfeklerle teçhiz ve yeni usullerle talim ve terbiye etmişlerdir. Bu yeni Habeş ordusu, artık faaliyete geçecek bir hale gelmiştir. Sudandaki mülteci Habeşlilerden teşkil edilen ve Habeş İmparatorunun emrinde bulunan ordu da ayrı bir teşekküldür. Bu Habeş kuvvetleri, Habeşistandaki İtalyan ordusuna karşı yapılacak taarruzda, mühim bir rol oynıyacaklardır.

***

Kördöğüşü

[Başmakaleden devam]

almabileseler bile. 1918 sulhunda o zamanın galib devletleri Almanyayı paramparça edebilirlerken bunu yapmadılar. Bir milletin mağlûb edilmesi mümkün, fakat mahvedilmesi muhal denilecek kadar müşkül olduğunu düşündükleri için. Ne hacet, buna rağmen Versay muahedesinin gene azçok şiddetli olması, Alman milletinin daha kuvvetli olarak tekrar ayaklanmasını icab eden başlıca sebeb olmadı mı?

Hakikat bundan ibaret olduğu halde mutlaka milletlerin hayatlarına tahakküm edebilmek hayalile takib olunan bir harbi tavsif etmeğe hatta kördövüşü tabirinin bile kifayet edemiyeceği meydandadır. İnsanlık âleminde nihayet hakkın adaletine inandıkları için rahat ve emniyet içinde yaşayan bazı milletlerin memleketlerini istilâ etmek belki mümkündür. Fakat o milletlerin kendilerini devamlı bir tahakkümün e s a r e t i altına alabilmeğe imkân yoktur. Toprak zaptolunabilir, fakat a d a m zaptolunamaz. Onun pasif mukavemeti bile en büyük sanılan kudretleri âciz bırakmağa kâfidir.

Halbuki iş yalnız pasif mukavemetle kalmıyacak, onu müdafaa ve taarruz takib edecektir. Zulmün şiddetile i n t i k a m h i s l e r i bilenmiş milletlerin en kahir silâhlara karşı bile ayaklanmasından korkmalıdır. Dünyada buna muvaffakiyetle cevab verecek kuvvet bulunmamıştır ve bulunmıyacaktır.

Ekonomik mesele nihayet umumun uvafakatile hallolunabilecek bir iştir. Bu bahiste cebrin ve zorun yeri yoktur. Manasız harble mahvedilen kıymetler yarınki milli ve beynelmilel hayatı daha müşkül kılacak olan kayıblardır ki fazlalığı nispetinde acısı ağır olacaktır.

Yirminci medeniyet asrında bütün bu hakikatleri hiçe sayarak ileri götürülen bir harbin köşelerde pusu kuran şekavetlerden farkı olmıyacağı acaba ne zaman takdir olunacak?

Onun o feci mahiyetini takdir etmek mevki ve mecburiyetinde bulunanlar doğru yola dönmedikçe insanlığın mütebaki kısmı için varkuvvetile k e n d i n i m ü d a f a a etmekten başka yapacak birşey yoktur. M ü t e a r r i z elbette bir gün yıkılacaktır, ve yıkılış da o gününün gelmesi uzadığı nispette dehşetli ve tam olacaktır.

Kitablar bir tarafa bırakılarak esasen beynelmilel bir hak vardır ki hakikaten bütün insanlığın v i c d a n ı n a dayanır. Bu vicdanın mağlûb olduğu zaman görülmemiştir. Karanlığa kubur sıkmağa pek benziyen şimdiki eşsiz mücadelenin hal ve atisini aydınlatan y e g â n e m e ş a l e de i ş t e o vicdanın nurlarıdır. Onun hergün artan ziyasiledir ki şimdiki kördövüşünü bütün aksaklıklarile farkediyor ve hakkın zaferile parlamağa hazırlanan yarınları ayan beyan görüyoruz.

YUNUS NADİ

Hitler'le Mussolini buluşuyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Mülâkatta Fransızlar da mı bulunacak?

Sunday Chronicle Hitler - Mussolini mülâkatından bahsederken bir Amerikan menbaına atfen bu mülâkatta bazı Fransız askerî şeflerinin de hazır bulunacağını yazmakta ve maksadın Fransız filosunu ele geçirmek olduğunu bildirmektedir. Buna imkân hasıl olduğu takdirde mihver bir kaç saffı harb gemisile kırk kadar kuvvetli denizaltı kazanmış olur.

Hitler Berlinden, Mussolini Romadan ayrıldılar

Bern 19 (a.a.) — «Havas» İsviçre gazetelerine göre Hitler meçhul bir semte müteveccihen Berlinden hareket etmiş - tir. İyi haber alan bir memba, Mussolini'nin de Romada bulunmadığını bildirmektedir.

İtalyaya giden kıtaatın mahiyeti

Londra 19 (a.a.) — Reuter'in diplo - matik muhabiri bildiriyor:

Salâhiyettar Londra mahfillerinde, İtalyaya büyük miktarda Alman kuvvetleri gelmiş olduğuna inanılmamaktadır. Henüz bir işgal ordusu bahis mevzuu bulunmadığından emin olunabilir. Gelen Alman kıt'aları, bilhassa müte - hassıs ve yardımcı cüzütamlarile beraber hava filolarından ve hava defi bataryaları ve nakliye müfrezelerinden terekküb eylemektedir. Alman tayyarecilerinin İtalyada en stratejik mıntakayı teşkil eden Sicilyaya yerleşmiş olmala - rına rağmen, Sicilya adasile Tunus arasındaki kanal, mihver kuvvetlerinin bilfiil kontrolu altına girebilmek için fazla geniştir. Diğer taraftan Malta kalesi, Graziani'nin bu derece ağır darbelere maruz kalan ordusuna yardım için gönderilebilecek takviyenin yolunu kesmektedir.

Bazı ateşli faşistler, Almanların teknik yardımile İtalyan kuvvetlerinin daha şiddetli bir mukavemette bulunacakla - rını tahmin etmektedir.

Almanların İtalyaya itimadı kalmadı

Almanlar hiçbir zaman müttefikleri İtalyanlara fazla itimad beslememiş - lerdir. Fakat İtalyanın zayıflaması, tahminden daha evvel başlamıştır. Bu suretle Almanlar, kendilerini, vaziyete hâkim bulunduklarını sandıkları Akdenizde vahim ihtilâfların tehdidi altında görmüşlerdir.

Alman heyeti Romaya geliyor

Roma 19 (a.a.) — Yanında 35 kişilik bir heyet olduğu halde yeni Alman elçisi Piodius yarın öğleden sonra Romaya gelerek iktisadî konuşmalara başlıyacaktır.

GENE Mİ TEHDİD?

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Bu plânın tahakkuku için «Sovyet denizine» Almanların girmesine Sovyetler Birliğinin müsaade edeceği ve Balkanlarda nazi tahakkümünün tam olarak teessüs eyliyebileceği farzedilmiştir.

Bu plânın, Von Ribbentrop tarafından hazırlandığı ve ana hatlarının tafsilâtile Mussolini'ye bildirildiği söylenmektedir.

Fakat Türkiye sağlam ve azimkârane durmaktadır. Ankarada İngiliz - Türk kurmayları arasında yapılan konuşmalar bilhassa manidardır.

Muharrir, Türkiye hücuma uğradığı takdirde İngiltereniın Türkiyeye yardım edeceği hakkında verdiği teminatın tamamen ifa edileceği kanaatindedir.

İNGİLİZLER

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Kahire 19 (a.a.) — Azimkâr ve becerikli İngiliz subay ve erleri Habeşistan hududundan 600 kilometre içeride İtalyan mütecavize karşı Habeş vatanperverlerinin mukavemetini tanzim etmekte ve Habeş ordusuna yeni silâhların kullanılmasını öğretmektedir. Hepsi memleketi, yerli örf ve âdetleri ve mahallî dilleri pek iyi bilen bu İngilizler öğrenildiğine göre geçen temmuz bidayetinde katırlar sırtında dağ patikalarından geçirilen mühim miktarda silâhlarla beraber Habeşistan hududunu geçmişlerdir. Bunlar Habeşistanın kızgın güneşi ve hattı müthiş yağmurları altında dağlık ve ormanlıklarda haftalarca süren bir seyahatten sonra hududun 600 ilâ 800 kilometre ötesindeki umumî karargâha varmış ve bütün yolculuğu düşman tayyarecileri tarafından görülmek korkusile daima heyecan içerisinde geçmiştir. Heyet, beş ay evvel asi Habeş kabilelerile temasa geçmek gibi güç olan işine başlamıştır. Bu heyet vasıtasile Habeşistan hududları dahilinde hazırlanan Habeş ordusu halen Sudanda antrenman gören ordudan ayrıdır.

İtalyan üslerine yapılan bombardımanlar

Kahire 19 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetlerinin Ortaşark umumî karargâhının tebliği:

17-18 kânunusanı gecesi, İngiliz hava kuvvetlerine mensub tayyareler, Tob - ruk üzerine bir hücum yapmışlardır. Petrol depoları civarında büyük bir yangın çıkmış, fakat hava şartları dolayısile diğer hasarın müşahedesi kabil olamamıştır. Bombaların hepsi hedef mıntakası dahiline düşmüştür. S. 81 tipinde bir İtalyan bombardıman tayyaresi, bir Avustralya filotillâsı tarafından düşürülmüştür.

Şarkî Afrikada, ayni gece, Assab'da büyük bir nakliye deposu bombardıman edilmiş ve bu depo üzerine bir çok tam isabetler kaydolunmuştur. İngiliz Somalisinde Hargeisa'da askerî binalara bombalar atılmış ve Um-Hoggar'ın sekiz kilometre şarkında bir düşman kampına da hücum edilerek yangınlar çıkarıl - mıştır.

17-18 kânunusanı gecesi Asmara üzerine bir hücum yapılmıştır. Bombalar hedef mıntakası içine düşmüştür. Fakat alçak bulutlar sebebile hasar müşahede olunamamıştır.

Bütün bu harekâta iştirak eden tayyarelerimizin hepsi, şimdiye kadar Lib - yada bir keşfe çıkan bir avcı tayyaresi müstesna, üslerine dönmüştür.

İtalyanlar hava meydanlarını kullanamıyorlar

Kahire 19 (a.a.) — Reuterin Ortaşark İngiliz hava kuvvetlerinin umumî karargâhı nezdinde bulunan hususî muhabiri bildiriyor:

İngiliz hava kuvvetleri tarafından dağıtılan İtalyan hava kuvvetleri Trablusgarb sahillerinde Derne'nin şarkında hiç bir tayyare meydanı kullanamaktadır. Derne, Tobruk'un 160, İskenderiyenin de 800 kilometre garbındadır.

İtalyan tebliği

İtalyada bir mahal 19 (a.a.) — Tebliğ: Şimalî Afrikada Tobruk mıntakasında topçu faaliyeti olmuştur. Bingazinin cenubundaki çölde motörlü keşif kollarımız faaliyette bulunmuşlardır.

Şarkî Afrikada tayyarelerimiz yukarı Sudanda düşmanın hava üslerini ve Aroma'da şimendifer istasyonunu, düşman kıt'alarını müessir surette bombardıman etmişlerdir. Aşağı Sudanda Makar mıntakasında tayyarelerimiz silâhlı gruplara tesadüf ederek bunları mitralyöz ateşi altına almışlar ve bombardıman etmişlerdir.

Düşman Massavva üzerinde hava akınları yapmış ve bir bina hafifçe hasara uğramıştır. Assab üzerine yapılan düşman akını hiç bir hasarı mucib olmamıştır.

Yunanistana gönderilen kauçuk

İngiliz korporasyonu tarafından getirilip gümrükte bulunan 302 ton ham kouçuğun 100 tonu ithal olunmuştu. Geriye kalan 200 tondan 20 tonu Yu - nanistana gönderilmiştir. Yunanistana bir kısım daha ham kouçuk gönderileceği anlaşılmaktadır.

Maltaya hücum sıklaşıyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

mış, altı düşman tayyaresini düşürmüş ve bir çok diğer düşman tayyaresini hasara uğramıştır. Maltada bildirilmiş olduğu veçhile, iki İngiliz avcı tayyaresi kayıbdır. Fakat bir pilot kurtulmuştur.

Enkaz altından kurtarılanlar

Valetta 19 (a.a.) — Geçen perşembe günü yapılan akın esnasında enkaz altında kalan yedi kişilik bir aile cumartesi günü öğleden sonra kurtarma ekipleri tarafından salimen yığınlar arasından çıkarılmıştır.

İngiltereye ve Almanyaya akın olmadı

Londra 19 (a.a.) — Dün gece İngiliz hava kuvvetleri kayda değer bir faaliyette bulunmamışlardır.

Londra 19 (a.a.) — Dün gece Londra mıntakasında hava tehlikesi işareti verilmemiştir. Bu sabah neşredilen bir tebliğde iş'ara değer bir şey olmadığı kaydedilmektedir.

Alman tebliği

Berlin 19 (a.a.) — Alman yüksek kumanda heyeti tarafından neşredilen tebliğde şöyle denilmektedir:

17 - 18 gecesi Alman hava kuvvetleri Swansea'ya taarruz etmişlerdir.

Dün bir Alman bombardıman tayyaresi İngilterenin cenubu şarkisinde iki hava meydanına ani bir taarruz yapmıştır. Benzin almak için yerde sıralanmış olan birçok İngiliz bombardıman tayyarelerinin arasına birkaç isabet olmuştur.

Bir denizaltı cem'an 8600 tonluk vapur batırmıştır.

Times halici açığında bir ticaret vapurunun arkasına bir bomba isabet etmiştir.

İtalyan tebliği

İtalyada bir mahal 19 (a.a.) — Tebliğ: İtalyan ve Alman av tayyarelerinin refakatinde Alman bombardıman teşekkülleri Malta adasında birkaç tayyare kampına taarruz etmişlerdir. Hangarlara ve kışlalara isabetler kaydedilmiş, birçok büyük yangınlar çıktığı görülmüştür.

Hurricane tipinde bir İngiliz tayyaresi düşürülmüştür. Bir Alman tayyaresi üssüne dönmemiştir.

Manş sahillerinde uzun menzilli topların düellosu

Londra 19 (a.a.) — 15 günlük sükûttan sonra Fransız sahillerine yerleştirilen uzun menzilli toplar, dün gece yarısından az evvel tekrar ateş etmeğe başlamışlardır. Douvres mıntakasına dört obüs düşmüştür. Kent kontluğu sahillerinde bulunan İngiliz ağır topları mukabil ateş açınca Alman topları susmuştur.

Arkadaşını yaraladı

Fatihte Şekerci hanı civarında bir yaralama hâdisesi olmuş, Tikoz adlı biri, arkadaşı Hızırı bıçaklamıştır. Hızır, hastaneye kaldırılmış, carih yakalanmıştır.

Bir kaza

Vatman Cemilin idaresinde Eminönü - Bebek hattında işliyen bir tramvay arabası, Ortaköyde Çiftemusluk sokağı hizasından geçerken, arabacı Hasan Gayda idaresindeki araba ile karşılaşmıştır. Çarpışma sarsıntısı tesirile, tramvayın sahanlığında duran Mustafa kızı Ayten Çakır, yere yuvarlanmış, bacağından yaralanmıştır.

Mide, barsak ve iç hastalıkları muayenehanesi
Dr. Y. Hallacyan
Taksim (Eski Talimhanede) Abdülhak Hâmid caddesi. Sabiha apart. No. 12. daire No. 4

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ
Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN
Cumhuriyet Matbaası

YILDIZ
BUGÜN ÇIKTI!

BİRİCİK SİNEMA MECMUASI
53 üncü sayısı dört renkli bir kapak içinde bugün çıktı!
Y I L D I Z'ın bu sayısında:
Loretta Young kimleri sevdi? — Erkek yıldızlar iyi mi giyinirler? — Meşhur yıldızların anneleri bir kulüb kurdular — Joan Fontaine yıldız olmak istemiyor! — Holivud fotoğrafçılarının en güzel fotoğraflarından bir kaçı — Hedy Lamarr, Joan Bennett birbirleri hakkında ne diyorlar? — Yıldız'ın romanı: Ah Şu Güzel Kızlar! — Film hikâyesi, diğer bir hikâye, tablo, biografiler, Dert ortağı. vs...
HER YERDE 15 KURUŞ

S E N İ
SEVİYORUM
diye mırıldandı

Şayet bu kolay ve cazib güzellik tedbirini kullanırsanız size de ayni sözü söyliyeceklerdir.

Her genc kız, bu kelimelerin ahengini duymak hulyasındadır. Buna da pek yakında nail olabilirsiniz. Keşfedilen bu pek basit güzellik reçetesi sayesinde ve yalnız bir kaç gün zarfında sevimliliğinizi yükseltebilir ve cazibenizi arttırabilirsiniz. En esmer ve en sert bir cildi beyazlatıp yumuşatacak ve perestişe lâyık bir hale ifrağ edecektir. Keza, solmuş ve siyah benlerle dolu bir ten tazeleşecek ve saf bir hal alacaktır.

Bu babdaki mütehassısın bu nasihatini okuyunuz:

«Tasfiye edilmiş, taze kaymak ve zeytinyağının cild üzerinde fevkalâde yumuşatıcı bir tesiri vardır. Bu iki unsur, halihazırda diğer kuvvetlendirici, besleyici ve beyazlatıcı unsurlarla beraber beyaz (yağsız) Tokalon kremi terkibine karıştırılmıştır. 3 gün zarfında Tokalon kremi cildinizi, hiç beklemediğiniz bir dereceye güzelleştirecek ve yumuşatacaktır.»

Unutulmaz, «Aşk Iztırabdır» romanı
Muharriri OĞUZ ÖZDEŞ'in
HASRET
Romanı çıktı.
100 kuruş. İKBAL KİTABEVİ

İstanbulda
HAVAGAZİ ve ELEKTR
ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirke
Şirketimizin Kadıköyünde İskele meydanında Elektrik birinci katında bulunan ABONEMAN ŞUBESİ 1/2/1941 tarihind Kadıköyünde İskele civarında Caferağa caddesinde Tavus sokağın
NAKLEDİLECEĞİ İLÂN OLUN
MÜDİRİYET

BİR HAKİKAT! Sayın müşterilerimizin nazarı dikkatine

Pırlantalı ve elmaslı saat demek. bir kelime ile S İ N G E R S A A T İ demektir. Çünkü: Pırlantalı ve elmaslı saatlerin bütün hakikî evsafı meşhuru âlem olan SİNGER saatlerinde toplanmıştır Bunun için: Saat alacağınız zaman, tereddüdsüz. SİNGER saati almalısınız. Ve saatin üzerindeki S İ N G E R markasına, müessesemizin adresine dikkat etmeniz lâzımdır.

Modayı takib eden her asrî kadın için kıymetli taşlarile ve nefis işlemesile hakikaten nazarı dikkati celbeden böyle bir harikulâde S İ N G E R saatine sahib olmak adeta bir saadetir.

SİNGER SAATİ — Hosa gidecek en makbul ve en güzel — HEDİYELİKTİR

No. 82 - A 200 elmas ve 11 pırlantalı 500 lira EMSALLERİ GİBİ 15 SENE GARANTİLİDİR.
Dikkat: Singer saatleri İstanbulda yalnız Eminönü merk ezindeki mağazamızda satılır - İstanbulda şubemiz yoktur
Adres: SİNGER SAAT Mağazaları. İstanbul, Eminönü. No. 8

Yunanlılar Avlonya'yı bombaladılar

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

«Sardenia» ismindeki 11500 tonluk İtalyan nakliye vapurunu tahrib ettiğini bildirmektedir. Tamamile yüklü olan Sardenia» bir harb gemisi tarafından iyice muhafaza altına alınmış olan bir kafileye dahil bulunuyordu. Denizaltı bu güne kadar üssüne dönmemiştir.

Yeni İtalyan sevkiyatı

Londra 19 (a.a.) «b.b.c.» — İtalyan Arnavudluğa yeniden sevkiyat yapmaktadır. İtalyanın, Alman tayyareleri gelmesi üzerine boş kalan tayyarelerini buraya göndereceği anlaşılmaktadır.

Avlonya bombalandı

Londra 19 (a.a.) «b.b.c.» — Yunan tayyareleri Avlonyayı yeniden bombardıman etmişlerdir.

Memlekette sükûn

Atina 19 (a.a.) — 18 kânunusani akşamı Dahilî Emniyet Nezareti tarafından neşredilen tebliğde memleket dahilinde sükûnet hüküm sürdüğü kaydedilmektedir.

Yunan ordusuna ders vereceklermiş!

Atina 19 (a.a.) — Atina ajansı bildiriyor: Yunan ordusu tarafından esir edilen İtalyan cüzütamlarının evrakı arasında Arnavudluktaki İtalyan kıt'alarının eski başkumandanı General Sodduno 6 teşrinisanî 1940 tarihli bir emri - yevmisi bulunmuştur. Bu emriyevmide bilhassa şöyle denilmektedir:

«Vezifemiz pek sarihtir. Yunan ordusuna lâyık olduğu dersi vermeliyiz. Biz o orduya cesaretine rağmen faşist İtalya müsellâh kuvvetlerinin arzusu önünde eğilmek mecburiyetinde bulunduğunu ispat etmeliyiz.»

Yunan tebliği

Atina 19 (a.a.) — Yunan orduları başkumandanlığı tarafından 18 kânunusanî akşamı neşredilen 84 numaralı resmî tebliğ:

Muvaffakiyetle neticelenen mahdud mevzii hareket yapılmıştır.

İtalyan tebliği

İtalyada bir mahal 19 (a.a.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 226 numaralı tebliği:

Yunan cephesinde çok miktarda yağan kar iki taraf arasındaki faaliyeti geniş mikyasta tahdid etmiştir

Selânikte İngiliz askeri yok

Atina 19 (a.a.) — Atina siyasi, «hususi» İngiliz kıt'alarile bir İngiliz motörlü kıt'asının Selânikte bulunduğu hakkında İtalyan propagandası tarafından yayılan haberi, bu akşam kat'î surette yalanlamıştır.

Atina ajansı, «Selânikte hiçbir İngiliz askerî kuvveti yoktur» demektedir.

İtalyan haberi, «Atinadan Bükreşe gelmiş olan bir yolcunun ifadelerine» dayanmaktadır.

6 seneye mahkûm oldu

Bir müddet evvel, Bevazıdda bir lokantada kavga olmuş, İbrahim adlı biri, ailevi husumet tesirile Ali ve oğlu Mustafayı yaralamıştı. İstanbul ikinci Ağırceza mahkemesi, öldürmek kasdile yaralamaktan Mustafayı altı sene hapse mahkûm etmiştir.

Ruzvelt bugün yemin edecek

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Amerikanın vaziyeti hakkında eski büyük elçi demiştir ki:

«— Amerika Almanyaya harb ilân edince Almanyanın tahakküm tehdidlerine nihayet vereceğinden emindim. Amerikanın derhal harbe girmesi taraftarıyım. Fakat Amerika tedafüî bir harbi bile takabbül edecek vaziyette değildir. Amerika için harbin manası iflâs ve demokrasinin sonudur. Muzafferiyet takdirinde dahi galiblerin mağlûb milletlerle komünizmin kucağına atılması melhuz olan Avrupayı himaye etmesi icab edecektir. Binaenaleyh emniyetimizi korumalıyız ve silâhlanmalıyız.»

Willkie Roosevelt'le görüşecek

Vaşington 19 (a.a.) — Stefani ajansından:

Cumhuriyetçilerden eski Cumhur reisi namzedi Willkie vaziyeti şahsen yakından görmek üzere salı günü İngiltereye hareket etmeden evvel Roosevelt tarafından kabul edilecektir.

Willkie Londra elçisi mi oluyor?

Nevyork 19 (a.a.) — Wandell Willkie, İngiltereye hareket etmeden evvel tayyare ile Vaşington'a gitmiştir.

Gazeteciler, Willkie'den, kendisinin Amerika Birleşik devletlerinin İngiltere nezdindeki büyük elçiliğe tayin edilmesi mümkün olup olmadığını sormuşlardır. Willkie: «Bu hususta bir şey bilmiyorum» cevabını vermiştir.

Willkie, Avam Kamarasında bir nutuk söyleyecek

Londra 19 (a.a.) — Parlamentolararası birliği İngiliz grupu reisi, Willkie'den telgrafla, İngiltereyi ziyareti esnasında Avam Kamarasında, grup azaları önünde bir nutuk söylemesini rica etmiştir.

İlk tedrisat muallimleri hakkında

İstanbul ilk tedrisat muallimlerine aid üçüncü kadro Maarif müdürlüğü tarafından hazırlanmağa başlanmıştır. Muhtelif vilâyetlerden alâkalı veya sıhhî sebeblerden dolayı İstanbul Vilâyeti emrine verildiği halde, şehir dah

Cumhuriyet
ADRİYATİK DENİZİ
TİRENYEN DENİZİ
İONYEN DENİZİ
EGE DENİZİ
AK DENİZ
KARA DENİZ
MARMARA DENİZİ
ADALAR DENİZİ
KIZIL DENİZ
KİRTE KÖRFEZİ
BÜYÜK SAHRA
HAMAD YAYLASI
VAHİ KUFRA
İTALYA
YUGOSLAVYA
RUMANYA
BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
TÜRKİYE
İSPANYA
FAS
MISIR
LİBYA
SİRENAİK
TRABLUSGARB
GİRİD ADASI
ONİKİ ADALAR
VENEDİK
TRIESTE
ROMA
NAPOLİ
SİCİLYA
BELGRAD
SOFYA
BÜKREŞ
ATİNA
SELANİK
TİRAN
BİNGAZİ
TRABLUSGARB
DERNE
TOBRUK
BARDİA
MARMARİÇA
SİDİBARANİ
SOLLUM
MANASTIR
USKÜB
İSKODRA
İSPİLİT
ZARA
ANCONA
PESCARA
BARİ
BRİNDİZİ
GALLİPOLİ
KORFU
KANDİYE
GAZZE
KAHİRE
SİVA
AREC
SABU
SİDİ BİN NUR
MİSRATA
MELFA
ZUARA
KASRİ ZAFRAN
KİRTE
EBU SAİD
KASRELATEŞ
BEŞİR
SAHRİN
MUHTAR
BİR HAKİM
BİR GİLA
MARADA
GATRUN
MECDUA
TERAKİN
REBİANA
SULAYA
CEZİRE
NEDDİ
SELLA
MARSA SUZA
MARSA MATRUH
EL ALAMEİN
EL DABA
EL ADEM
İSKENDERİYE
ABU KİR
PORT SAİD
İSMAİLİYE
SÜVEYŞ
AKA
SİNA
SİBA
KIZIL DENİZ
MAAN
KUDÜS
YAFA
EDFU
ASUAN
ABU SİMBEL
HALFA
WADİ HALFA
SAHRA
1 : 4.000.000
Km
Hudut
Demiryolu
S. SAKABAŞI